

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos XIII. — Izdan in razposlan 24. dne januarja 1918.

Vsebina: Št. 23. Ukaz, s katerim se v porazumu z udeleženi ministri in v soglasju z vojnim ministrom izdajajo določila za izvrševanje zakona z dne 26. decembra 1912. l. o vojnih dajatvah in opravah.

23.

Ukaz ministrstva za deželno bran z dne 23. januarja 1918. l.,

s katerim se v porazumu z udeleženi ministri in v soglasju z vojnim ministrom izdajajo določila za izvrševanje zakona z dne 26. decembra 1912. l. (drž. zak. št. 236) o vojnih dajatvah in opravah.

A. Obča določila.

I.

1. V vseh primerih, v katerih se mora po zakonu ali po izvršitvenem ukazu vršiti komisijska ugotovitev, se godi to — ako v zakonu, v tem izvršitvenem ukazu ali v drugih ukazih ni drugače zaukazano — po komisijah, ki so sestavljene iz:

- a) zastopnika političnega okrajnega oblastva, pri ugotovitvah, nanašajočih se na pomorske ladje ali na druge mornariške predmete, iz zastopnika pomorskega oblastva za predsednika,
- b) vojaškega zastopnika,
- c) zastopnika finančnega oblastva.

2. Komisiji naj privzame politično okrajno oblastvo (pomorsko oblastvo) — na razpravah samih predsednik — po potrebi enega ali več izvedencev, ki jih je zapriseči pred uradovanjem.

Razen tega je tudi vojaškemu in finančnemu zastopniku dano na voljo, da privzame h komisiji po enega zastopnika, ki ga je imenovati političnemu okrajnemu oblastvu (pomorskemu oblastvu) ali predsedniku, da ga zapriseže.

Nagrado izvedencem, ki gre na dolg skupnega vojnega proračuna, naj dogovori z njimi, ako niso vojaške osebe ali državni uslužbenci, predsednik komisije, preden se postavi.

V posebno važnih primerih je obvestiti strokovno pristojno ministristvo o sestanku komisije, da morda pošlje zastopnika s posvetovalnim glasom.

3. Ako gre za komisijske ugotovitve večjega teritorijalnega obsega, more stopiti na mesto v točki 1 določene komisije taka komisija, v katero pošljejo ministristvo za deželno bran, vojno ministristvo in finančno ministristvo po enega zastopnika za uda.

4. Komisijsko se ugotavlja po poprečnini zneskov, ki jih določijo ti trije udje komisije. Udje komisije pri svojem glasovanju niso vezani na mnenja izvedencev.

O komisijskem uradovanju je napisati razpravni spis, ki mora obsegati tako izvid in mnenje izvedencev kakor tudi glasovanje (določene zneske) posameznih udov komisije in udje ga morajo podpisati.

II.

Komisija mora dognati predvsem navadno vrednost terjanih predmetov. Tega ni treba dognati, ako so bili za predmete dotične vrste tedaj, ko so se prevzeli, odškodninski postavki po zakonu o vojnih dajatvah in opravah določeni in objavljeni z ukazom ali razglasom.

Navadna vrednost se mora dognati po korigirani, ki jo daje predmet v času, ko se zahteva, navadno in obče. Zatorej je pri tem zanemarjati ceno posebne ljubezni, nepoštene ali celo z vojnim stanjem ne opravičene nastavke cen in spekulativne nakupe (poprekupčevanje in dr.).

Odškodninski znesek ter odškodnino, ki gre za rabo, je dognati s tem, da se dá v podstavo navadna vrednost, kolikor se je dala dognati.

III.

Pravica zahtevati odškodnino v denarju more priti le tedaj v pošte, ako vojaška uprava ni ukrenila, da se poravna škoda s tem, da se popravi poškodovani predmet ali — pri premičnih rečeh — da se odkaže predmet enake vrste in porabnosti.

Z vojno dajativo ali opravo nastala posredna škoda, na primer izgubljeni dobiček, oviranje ali oteževanje setve, izvrševanja obrti itd. se ne povrača.

Škoda na vozilih in živalih, ki so se zahtevala po §§ 10, 11 in 12, ali na vojnih pomočkih, ki so se zahtevali po § 24 za rabo, se povrne, razen ako se je povzročila po krivdi priskrbnika ali njegovega osebja. Za navadno obrabo se ne daje odškodnina.

Ugotavlja se odškodninski znesek za zahtevane nepremičnine razen tega tudi ni vpoštevati škode, ki je nastala po slučaju, ki bi bil zadet reč tudi tedaj, ako bi se ne bila zahtevala, z višjo silo, z izgrediv, nadalje škode, ki jo je povzročil sovražnik.

B. Posebna določila.

K § 4.

1. Za doljno starostno mejo za osebe, ki se privzamejo na osebno službovanje, se določa — ne kraté določila k § 6:1 — dovršeno 17. leto starosti.

2. Za osebna službovanja privzete in k spremstvu oborožene moči spadajoče osebe morajo

- a) imeti na čelu osebo, ki je odgovorna za svoje podložnike;
- b) nositi določen znak, ki se spozna od daleč;
- c) nositi svoje orožje odkrito, ako bi bile v posameznem primeru oborožene, in
- d) ravnati po zakonih in običajih vojne.

3. Osebe, ki se privzamejo, je jemati, kolikor mogoče, iz kraja samega, kjer se uporabljajo, ali iz njegove najbližnje okolice, ako se ne zahtevajo za službovanje v spremstvu oborožene moči.

K § 5.

1. V koliko so dani v § 57 vojnega zakona, oziroma v § 2 zakona z dne 6. junija 1886. l. (drž. zak. št. 90) določeni oprostilni razlogi v posameznih primerih pri osebah, ki niso zavezane vojni dolžnosti in se enako porabljajo, odločijo politična oblastva.

2. Da so dani v zakonu navedeni oprostilni razlogi, to je spoznati uradoma.

K § 6.

1. V § 6 zakona določena dolžnost se razteza tudi na mladostne pomožne delavce (delavce) brez ozira na doljno starostno mejo, ustanovljeno v izvršitvenih določilih k § 4.

2. Glede uravnave mezdnih in delovnih razmer na eni strani in dopustnosti, da razvežejo delodajniki ali delojemniki delovno razmerje, na drugi strani so merodajna določila cesarskega ukaza z dne 18. marca 1917. l. (drž. zak. št. 122) in izvršitvenega ukaza k njemu.

3. Začetek dolžnosti po § 6 zakona mora delodajnik nemudoma primerno razglasiti v delovnih prostorih. S tem nastopijo v § 6 in 9 zakona in v cesarskem ukazu z dne 18. marca

1917. l. (drž. zak. št. 122) določene pravne posledice.

4. Ako se zahtevajo prevozni ali prometni pomočki, industrijske ali druge obratne naprave, je v dogovorih med vojaško upravo in podjetji naložiti podjetjem dolžnost, da brez porazuma delojemnika ne izpremené niti obstoječih mezdnih, službenih in delovnih pogojev, niti ne zahtevajo več dela brez primerne odškodbe.

K § 7.

1. Na osebno službovanje privzete osebe, ki v času, ko se privzamejo, še niso presegle črni vojski zavezane starosti, prejemajo ves čas, dokler traja službovanje, ustrezno njihovi porabi za odškodnino prejemke, ustanovljene za črni vojski zavezane osebe, ki niso služile. Ti prejemki so vobče pri osebah, ki se privzamejo na oprave, ki jih opravljajo pri vojaki častniki ali zenačenci, pristojbine gažista XI. činovnega razreda; na druge oprave privzete osebe prejemajo pri armadi na bojišču pristojbine moštva, v zaledju v kraju običajno plačilo za delo enake vrste, ako se izjemoma prevzamejo v državno oskrbo, tudi pristojbine moštva.

2. Osebe, ki so ob času, ko se privzamejo, že presegle črni vojski zavezano starost, prejemajo:

- a) ako se privzamejo na oprave, ki jih opravljajo pri vojaki častniki ali zenačenci, kakor na primer zdravniki, inženirji, živinozdravniki, plačilo v denarju, ki se odmeri po denarnih pristojbinah gažistov IX. činovnega razreda, najnižje stopnje gaž;
- b) ako se privzamejo na druge oprave, na kraju porabljanja običajno plačilo za dela enake vrste.

3. Za izplačevanje plačila v denarju so merodajni vojaški pristojbinski predpisi, oziroma v kraju običajni rokovi za plačevanje mezde.

V kraju običajno plačo naj poizve vojaško oblastvo po političnem okrajnem oblastvu, ki se mora pri železnicah vedno, sicer pa po potrebi sporazumeti s strokovno pristojnim oblastvom.

4. Višino odškodnine, ki jo je plačevati po 2. odstavku § 7 zakona, naj določi oblastvo (organ), kateremu so delavci odkazani v službovanje, porazumno z zastopnikom občine, v kateri

se odpusti delavec, po navadni vrednosti; odškodnino je izplačati na dan odpusta.

5. Zdravljenje v stan bolnikov vojaškega zdravstvenega zavoda vzprejetih oseb obsega tudi brezplačno oskrbo in brezplačno dajanje zdravil; gledé plače so za čas zdravljenja v bolnici merodajni za vojaške osebe veljajoči predpisi.

Vojaški zdravstveni zavodi so tudi bolnice in bolnice za silo (§ 25), ki se jih poslužuje vojaška uprava.

K § 8.

1. Za presojanje eventualne pravice do preskrbe ter prisojaje in izplačujé preskrbninske užitke naj se uporabljajo zakonita določila o preskrbi vojaških oseb in njihovih zaostalih. Kolikor je potrebno, je poizvedovati uradoma, ako ne zadostajo dokazila (zdravniško izpričevalo), ki jih je predložila stranka.

2. Gledé izmere preskrbninskih užitkov, vštévi posmrtno četrt (odpravnino), je enačiti:

- a) osebe, ki se privzamejo za oprave, ki jih pri vojaki opravljajo častniki ali zenačenci, kakor na primer zdravniki, inženirji, živinozdravniki, gažistom XI., oziroma IX. činovnega razreda (k § 7);
- b) bolniške strežnike po poklicu gažistom brez činovnega razreda najnižjega gažnega postavka;
- c) delovodje, poslovodje, poduradnike, polirje, cestne mojstre, višje montérje, rudniške obratne paznike narednikom;
- d) zdravstvene pomožne delavce, vodje partij, paznike, montérje, voditelje in obratne stražnike pri motornih vozilih, mehanike, strojnike, višje rudokope, strelce, sprevodnike pri prevozilih in vodje partij pri gonjah klavne živine načelnikom voda;
- e) kovače pri prevozilih, strežno moštvo parnih razkuževalnikov, predelavce in profesijoniste vsake vrste korporalom;
- f) voznike ali voditelje tovornih živinčet, gonjače, hlapce za gonjo vprežnih konj in dni narje vojakom brez šaržne stopnje.

Ako bi prišle v poštev pravice do preskrbine za osebe, ki niso uvrščene v prej omenjene

kategorije ali za njih zaostale, določi izmero pre-skrbninskih užikov od primera do primera mini-strstvo za deželno bran.

K § 9.

1. Za osebna službovanja za vojne namene porabljane osebe se ne zavežejo na vojne člene. Torej niso podvržene določilom II. dela vojaškega kazenskega zakonika „O vojaških hudodelstvih in vojaških pregreških in njih kaznovanju“; ta do-ločila prihajajo v poštev le za tiste osebe, ki spadajo k moštvu v službo dane vojne ladje ali v primeru mobilizacije ali vojne začasno v vojno mornarico uvrščenega plovila in so ob vstopu v to razmerje prisegle na zastavo. Vojaško sodno oblast izvršujejo sodišča skupne vojne moči ali deželne brambe.

2. Zoper osebe, porabljane za osebna službo-vanja, je uporabljati za disciplinarne kazni ukor in disciplinarne zaporne kazni, ki ustrezajo vrsti njihovega službovanja. Pri tem je vobče enačiti v izvršitvenih določilih k § 8, pod točko 2, a), imenovane osebe častnikom, osebe pod b) in c) narednikom, osebe pod d) in e) prostovoljno dalje služečim načelnikom vódov, končno pod f) ime-novane osebe vojakom brez šaržne stopnje. Izmed oseb, navedenih pod d), e) in f), pa je, ako ne spadajo k spremstvu mobilizovanih ali na vojno stanje popolnjenih čet itd. oborožene moči, predelavce (v rudnikih vodje skupin in druge predelavce), nadalje kvalificirane profesijo-niste in kvalificirane delavce, ki so že dovršili 40. leto svoje starosti, ali ki delajo najmanj izza 5 let nepretrgoma v istem podjetju, enačiti prosto-voljno dalje služečim načelnikom vódov, ostale delavce, potem dninarje vsake vrste pa vojakom brez šaržne stopnje.

V prvem odstavku § 9 zakona imenovane osebe so pod disciplinarno kazensko oblastjo po-veljnika vojaškega krdele, pri katerem opravljajo osebne službe.

V primerih 2. in 3. odstavka § 9 zakona gre disciplinarne kazenske oblasti vojaškemu po-veljniku, pod čigar vodstvom je podjetje ali se opravlja delo. Ako je tisti, ki je potemtakem upra-vičen kaznovati, štabni častnik ali zenačenec, mu gre kazenska pravica krdelega poveljnika, ako je nadčastnik ali zenačenec, ima kazensko pravico ne detaširanega pododdelkovega poveljnika. Častniškim in vojaškim uradniškim aspirantom in podčast-nikom, tem kakor poveljnikom transportov ali detašementov, se lahko podeli disciplinarne ka-zenske pravice v okviru o tem obstoječih vojaških

predpisov. Ako je upravičenec za kaznovanje nad-častnik ali nižji, izvršuje (višjo) kazensko pra-vico, ki gre krdelelemu poveljniku, tisti poveljnik, ki ima to kazensko pravico nad upravičencem za kaznovanje.

3. Za osebna službovanja porabljane osebe naj vojaški poveljnik, kadar nastopijo svoje službo-vanje, pouči o tem, v katerem obsegu stopijo pod vojaško kazensko sodno oblast in pod vojaško disciplinarne kazensko oblast.

K § 10.

1. Za vozove in živinčeta, ki se prepuščajo za vozno (tovornega živinčeta) službo, se plačujejo v prilogi 1 navedene odškodnine.

2. Odškodnine in plačila gredó od dne pre-vzetja do odpusta in po njem še za toliko dni, kolikor bi bilo treba za povratek v kraj, kjer so se prevzeli (oddajališče), po najkrajši poti; pri tem je po 40 km — pri vozovih, napreženih z govedi, po 20 km — kakor čez to znašajoči ostanek računati za dnevno opravilo.

3. Prevozila se morejo zahtevati za posa-mezne cele dneve le toliko, kolikor se morejo prevozila v 16 urah od časa odhoda iz svojega stajališča zopet tja vrniti, za polovične dneve le toliko, kolikor je omenjeni povratek mogoč v 6 urah. V prvem primeru gredó v prilogi 1 pod B navedene odškodnine v celi izmeri, v po-slednjem primeru pa v polovični izmeri.

Za porabljanje, ki sega čez dobo porabljanja, ustanovljeno v sprednjem odstavku, gre odškod-nina še za pol dneva, ako traja nadaljnja raba manj nego 6 ur, odškodnina še za celi dan, ako traja nadaljnja raba 6 do 16 ur.

4. Z živinčeti, pripravnimi za prevoz bremen, praviloma ni umevati živine za pleme in mleko. Taká živinčeta se smejo torej le v sili privzemati za prevažanje, ako so ta živinčeta vajena voziti in ako to porabljanje ne spravlja v nevarnost njihove prave določbe za bodočnost. Pri tem se smejo šele v zadnji vrsti jemati živinčeta, spa-dajoča k plemenski čredi ali k zadrugam plemen-skih knjig, ter plemenska živinčeta, ki so nabavljena s pomočjo državnih ali deželnih podpor ali premirana. Dobro izkušene kobile in krave ter mladi in plemenski biki, nadalje na čas breja živinčeta so v vseh okoliščinah izvzeta od zahteve.

K § 11.

1. Za prepuščena motorna vozila se plačujejo v prilogi 2 navedene odškodnine.

Vzdrževanje motornih vozil in pripravljane obratnih potrebščin za nja je naloženo vojaški upravi.

Na podstavi tega zakona za službovanje porabljanim voznikom, oziroma obratnim strežnikom (strojnikom, mehanikom) gre plačilo po izvršitvenih določilih k § 7.

2. Odškodnine in plačila gredo od dne prevzeta do odpusta in po njem še za toliko dni, kolikor bi bilo treba za povratek v svoječasni kraj oddaje po najkrajši poti; pri tem je za osebne avtomobile in motorna kolesa računati po 200 km, za avtobuse in tovrstne avtomobile po 100 km, za cestne in pluzne lokomotive, potem druge vozne stroje po 30 km ter čez to znajajoči ostanek za dnevno storitev.

K § 12.

Odškodnina gre od dne prevzeta do odpusta in po njem še za toliko dni, kolikor bi bilo v navadnih okoliščinah potrebno za povratek v pristan, kjer se je stavila zahteva.

Za čas popravil, ki so se izvršila v času uporabljanja, se ne plača odškodnina, ako gredo na dolg lastniku plovil in presegajo dobo 36 ur.

K § 13.

Da služijo zdravstvenim namenom (točka d), je šteti tudi vozila in živinčeta, ki so stalno določena za snajenje cest, za odvažanje smeti in fekalij.

Za dušne pastirje, zdravnike in živinozdravnike na kmetih (točka e) je smatrati tudi tiste, ki stanujejo sicer v mestu, kojih poklicno delovanje pa se razteza tudi na eno ali več kmetijskih občin.

Zasebne kobilarnice (točka g) so vsi plemenski obrati, ki porabljajo za plemo trajno najmanj štiri kobile. Brejim kobilam je enačiti tiste, ki so bile v zadnjem minulem času spuščanja oplemenjene z državnim ali licenciranim zasebnim žrebcom in so o priliki dodatnih poskusov dokončno odbile žrebca, razen ako so bile v zadnjih dveh letih zaskočene in so ostale pri tem jalove.

K §§ 10 do 13.

1. Da se odmeri morebitni odškodninski znesek (§ 13 zakona), je ob prevzetju vozil, konj in tovrstnih živinčet za začasno rabo, izvemši primere točke 3 k § 10, komisijsko dognati navadno vrednost, kadar se vrne posestniku, eventualno zmanjšanje vrednosti po obsegu in denarni vrednosti in ako mogoče, vzrok, zakaj je nastalo (eventualno krivdo posestnika ali njegovega osebja).

2. Istotako je, kadar se takoj zahteva, da se stvar dokončno prepusti, po cesarskem ukazu z dne 9. januarja 1915. l. (drž. zak. št. 7), oziroma § 12 zakona dognati navadno vrednost, kadar se prevzame.

3. Za dodatno zahtevo, da se dokončno prevzamejo prevozila, ki so se najprej prevzela le za začasno rabo, veljajo gledé določitve vsote, ki jo je plačati za končnoveljavno prepustitev, za ukaza ministrstva za deželno bran z dne 10. januarja 1915. l. (drž. zak. št. 9).

K § 14.

Za odvzete golobe je plačevati enkratno odškodnino 3 K za goloba.

K § 15.

Škodo, povzročeno z rabo na pomočkih brodov in na umetninah, ki so v zasebni posesti, je dognati komisijsko — ako se ne poravna v obojestranskem porazumu — na prošnjo, ki jo poškodovanec vloži na političnem okrajnem oblastvu.

K § 17.

Škodo, povzročeno z rabo na železniških telegrafskih, zasebnih telegrafskih in telefonskih napravah, je dognati komisijsko — ako se ne poravna v obojestranskem porazumu — na prošnjo, ki jo poškodovanec vloži na političnem okrajnem oblastvu.

K § 18.

1. Ako se zahtevajo obratne in industrijske naprave, je skušati, da se z zavezancem doseže neprisiljen dogovor.

2. Kdor ima dolžnost nadaljevati obrat, je dolžen svoje izdelke — kolikor jih zahteva vo-

jaška uprava — ji brez odloga prepustiti ali opravljati delo. Pri tem ima, ako se ne doseže dogovor, pravico zahtevati tiste cene, po katerih je svoje izdelke poprečno prodajal v zadnjem letu pred dolžnostjo, nadaljevati napravo ali je opravljal dela.

Ako zahteva tisti, ki je zavezan dajatvam ali opravilam, ali ako smatra vojaška uprava za potrebno, da se izpremené cene, ker so se izdatno izpremenili stroški izdelovanja (menjavanje cene sirovin, zvišanje ali znižanje režijskih izdatkov s tem, da se razširi ali omeji obrat v interesu vojaške uprave, eventualni potroški vojaške uprave za priskrbovanje osebja, gradiva itd.), in ako se o tem ne doseže dogovor, izprosi vojaška uprava mnenje neudeleženih izvedencev in določi po tem cene.

3. Ako se ne doseže dogovor glede prepustitve za uporabljanje (rabo), naj se komisijsko določijo odškodnina ter pogoji prepustitve in povratne izročitve naprave.

Za odškodnino je prisoditi posestniku naprave poprečni donos zadnjih 5 let, ako obstaja naprava manj časa, poprečni donos izza časa, odkar obstoji naprava; pri tem veljaj za donos čisti donos, prištevši tiste postavke potroška, ki jih plačuje posestnik dalje potem, ko je vojaška uprava prevzela napravo.

Ako nastanejo v dobi prepustitve škode, ker se razširi, pomnoži ali omeji obrat, potem ker vodi obrat po vojni upravi priskrbljeno osebje, je potem, ko neha uporabljanje, komisijsko določiti te škode.

Izvedence, ki jih je privzeti k sprednjim komisijskim določitvam, je določiti, zaslišavši trgovinsko in obrtno zbornico.

4. Ako se prepusti naprava vojaški upravi, je poveriti vodstvo častniku (vojaškemu uradniku); za tehniškega voditelja je postaviti strokovnjaški organ, ako mogoče, dosedanjega voditelja naprave.

Ako obstaja dolžnost nadaljevati obrat, se more postaviti častnik (vojaški uradnik) za vojaškega voditelja, da se varujejo posebni vojaški interesi, zlasti da se imajo v razvidnosti odvezanci (oproščenci) in da se vzdržuje disciplina kakor tudi da se pazi na varstvo delavcev.

K §§ 19 in 20.

1. Komisija poizvé stanje nepremičnin — pri poslopih tudi pritrjenih sestavin — in določi

njihovo navadno vrednost; potem odloči, ali je sploh plačati odškodnino v zmislu 2. odstavka § 19 zakona, in določi, ako pride tako, višino odškodnine.

Ako se ni soglasno sklenilo, da je plačati odškodnino, se mora preglasovani ud udeležiti glasovanja o višini odškodnine, ki jo je plačati, in držé se sklepa, da je plačati odškodnino, glasovati za primeren znesek.

2. Za prazna poslopja, ki nič ne donšajo, in za industrijske naprave, ki se ne obratujejo, je smatrati ne le predmete, ki so trajno v tem stanju, temveč tudi take, ki so se opustili, oziroma nehali obratovati šele zaradi vojne.

Ako bi bilo za posestnika poslopja ali industrijske naprave brezdvomno mogoče in z njegovega stališča gospodarsko potrebno, da se predmet vnovič uporablja, oziroma začne zopet obratovati, gre od tega časa naprej odškodnina po § 19 zakona. Pogoji za to se doženejo komisijsko na osnovano prošnjo stranke.

Morebitna raba uredbe se odškoduje za vso dobo zahteve po § 24 zakona.

3. Ako se zahtevajo poslopja, da se ustanové ali razširijo rezervne bolnice, se uporabljajo določila § 19, ako ne gre za dolžnost občin, da dajo svoje že obstoječe bolnice na razpolaganje ali da uredé in prepusté bolnice za silo (§ 25).

Stroške razsvetljave in kurjave, adaptacije in readaptacije, razkuževanja ter snaženja in porabe vode, kolikor se poslednje ni vpoštevalo ob odmeri odškodnine, plača skupni proračun vojske. Tisti stroški pa, ki nastanejo priskrbniku poslopja s tem, da mora morda iti drugam v najem ali se drugače nastaniti, vštévši preselitev in povratno selitev, pa se ne vračajo.

4. Kadar se vračajo nepremičnine, je komisijsko dognati škodo, neposrednje povzročeno eventualno z rabo (§ 19), oziroma s tem, da so se nepremičnine porušile ali bistveno predrugačile (§ 20), nje obseg, denarno vrednost, zakaj je nastala, eventualno tudi krivca.

5. Določila točk 1 do 4 veljajo tudi za erarska poslopja (vštévši šolska poslopja), ki niso v upravi vojaške uprave.

K § 21.

1. Za nastanitev goveda v hlevu ali skednju, v šupi (pojati ali pod pristrešjem, potem psa, ki je v oskrbi vojaške formacije, v zaprtem prostoru se plačujeta na dan 2 vinarja, za nastanitev ovce ali drugega zabodnega živinčeta 1 vinar.

2. Priskrbnik mora skrbeti za tiste dajatve in oprave, katerim je zavezan po zakonih o nastanjevanju in njihovih izvršitvenih določilih, zlasti po izkazu E zakona z dne 11. junija 1879. l. (drž. zak. št. 93).

3. Vojaška uprava povrača le z nenavadno obrabo povzročene stroške vzdrževanja, oziroma priredbe, ne pa škod, ki presegajo te stroške in so povzročene z nastanitvijo, neodvratnim slučajem ali po krivdi priskrbnika.

Pač pa plača vojaška uprava stroške adaptacije, ki jo zahteva, in readaptacije ter razkuževanja, nadalje stroške kurjave in razsvetljave, kolikor segajo čez normalno mero zakona o nastanjevanju.

Z nastanjevanjem povzročeni izdatki, oziroma škode druge vrste, kakor morda nabave nadomestnih prostorov, všteti preselitev in povratno selitev, se ne povračajo.

4. Ali in kakšno odškodnino, potem eventualno povračilo škode (§ 19, odstavek 3) je plačati za mesta (prostore), zahtevane po predzadnjem odstavku § 21 zakona, je določiti komisijsko.

5. Določila točk 1 do 4 veljajo tudi za erarska poslopja (všteti šolska poslopja), ki niso v upravi vojaške uprave.

K § 22.

1. Za klavne živali se zahtevajo praviloma goveda. Priskrbeti je vole ali krave, kolikor mogoče, nad tri leta, nikakor ne izpod dve leti stare. Plemenska in molzna živina se sme zahtevati za klavne namene le v tistih neizogibnih izjemnih primerih, v katerih se potreščina klavne živine, ki se ne more pogrešati, ne more drugače pravočasno založiti. Pri tem se smejo šele v zadnji vrsti jemati plemenska živinčeta, oziroma živinčeta, spadajoča k plemenski čredi ali k zadrugam plemenskih knjig in k plemenskim zadrugam, ter plemenska živinčeta, ki so nabavljena s pomočjo državnih ali deželnih podpor ali premirana. Dobro

izkušene kobile in krave ter biki občin, mladi in plemenski biki, spadajoči k zadrugam plemenskih knjig in k plemenskim zadrugam, nadalje svinje svinjerejskih postaj in svinjerejskih zadrug in na čas breje živali so v vseh okolišnih izvzete od zahteve.

Pitane živali se prevzemajo le za zalaganje lokalne potrebe. Od prevzetja so izključene ne popolnoma zdrave, jako suhe in take živali, ki so se hudo gonile, nadalje živina iz okuženih krajev.

Ako se bi moralo seči po plemenski in molzni živini, se v prvi vrsti varuje goveja živina.

Odškodnina za prevzete klavne živali se daje po dognani živi teži.

2. Odškodnina za oskrbne predmete všteti živo klavno in zabodno živino se daje po odškodninskih postavkih, objavljenih vsakočasno z ukazom, veljajo pa le toliko, kolikor se z neprisiljenim dogovorom ne dadó doseči nižje cene.

Sedaj veljajoči odškodninski postavki so v prilogi 3.

K § 23.

1. Kadar se zahtevajo krmila, se je treba ozirati na vzdrževanje lastne živine priskrbnikov in na njegovo potreščino semenja.

Klajo je terjati po teži. Ako ni ovs, sena in slame, je treba za to priskrbeti enakovredne v kraju običajne surrogate.

2. V zadnjem odstavku § 23 zakona določeno cenitev opravi občinski predstojnik na podstavi mnenja izvedenca, ki se določi od primera do primera.

Ako se zoper to cenitev ne vgovarja z nobene strani, odpade nadaljnje postopanje; drugače je predložiti razpravni spis političnemu okrajnemu oblastvu, da določi odškodninski znesek.

Pri terjatvah večjega obsega je ceniti komisijsko po oddelku 4, obča določila.

3. Kadar se ustanavlja navadna vrednost, ki bi jo bil imel pridelek ob spravljanju, se je ozirati na to, da odpadejo stroški spravljanja.

K § 24.

1. Razen stvarnih oprav, posebno navedenih v zakonu in izvršitvenem ukazu, se lahko zahtevajo za vojne pomočke tudi druge reči, kakor n. pr. sirovine, pol- in celofabrikati, stavbno gradivo, orodje, obratni in opremljeni predmeti, zdravila. Izvzeti pa so taki predmeti, ki bi mogli kakor vrednostni predmeti, umetnine i. dr. služiti vojnim namenom le posrednje s tem, da se vnovčijo.

2. Za reči, ki so pripravne za enotno določitev cene, določi in razglasi ministrstvo za deželno bran enotne cene.

Za predmete, ki se zahtevajo iz civilnih lekarnic, veljajo za potrebo bolnic in človekoljubnih zavodov določene takse.

3. Navadna vrednost ostalih predmetov, povračilo za rabo in odškodnina se določi, ako se ne doseže neprisiljen dogovor in ni z ukazom predpisan poseben postopek, po oddelku 4, obča določila.

V neznatnih primerih se more uporabljati postopanje po določitih k § 23, točka 2.

K § 25.

1. Za obolele (izmučene) osebe in živinčeta, ki jih je prevzela občina v oskrbo, se povrnejo, ako po načelih, omenjenih v zadnjem odstavku § 25 zakona, ne velja kaj drugega, potrebni in primerni izdatki, ki jih je dokazati, ako se pa negujejo v civilni zdravilnici, pa oskrbne pristojbine, veljajoče za dotično civilno zdravilnico.

2. Za uredbo in prepustitev bolnic za silo je priskrbeti za bolniške namene kar najpripravnejša poslopja ali prostore.

3. Odškodnino za prepustitev že obstoječih bolnic ali urejenih bolnic za silo je dogovoriti — kolikor ne zadoščajo določila § 25, zadnji odstavek, zakona. Ako bi se ne dosegel dogovor, je določiti odškodnino komisijsko.

K § 27.

1. Zahtevo je naperiti praviloma na tistega, ki ima reči, ki se zahtevajo, v hrambi; pri nepremičninah in drugih nepremičnih rečeh na lastnika, to tudi tedaj, ako je nepremičnina dana v najem ali zakup. Gledé premičnin, ki jih je

vložil najemnik ali zakupnik, pa je naperiti zahtevo nanj.

2. Za neposrednjo zahtevo so upravičena tudi orožniška poveljstva.

Vojne dajatve in oprave, ki se potrebujejo za namene oborožene moči zavezniške države ter v drugem odstavku § 1 zakona omenjenega osebja, morejo zahtevati le vojaška poveljstva (oblastva) lastne oborožene moči ali orožniška poveljstva.

Posamezne osebe imajo pravico zahtevati vojne dajatve in oprave samo na podstavi pismenega pooblastila, ki ga je podelilo poveljstvo (oblastvo), ki ima pravico zahtevati.

Vojne dajatve in oprave je zahtevati pismeno. Zahteve naj obsegajo predmet in obseg dajatve ali oprave, kraj in čas priskrbe ter ime, šaržo, vojaško krdelo (poveljstvo, oblastvo, zavod) tistega, ki zahteva.

3. Pri dajatah in opravah, ki so se zahtevale neposrednje pri občini ali pri posestniku, naj odpade komisijška cenitev tedaj, ako je izpolnitev dajatev in oprav tako nujna, da bi bil namen zahteve v nevarnosti, ako bi se zakasnilo, kar bi bilo združeno z uradnim dejanjem.

4. Priskrbo poslopij (tudi državnih), da se ustanove ali razširijo rezervne bolnice (po § 19 zakona), je zahtevati načeloma pri ministru za deželno bran.

Ako je pa v nujnih izjemnih primerih potrebno, da se zahteva neposrednje na političnem okrajnem oblastvu, je izprosi dodatno odobrenje ministra za deželno bran.

Neposrednja zahteva pri posestniku je v teh primerih nedopustna.

K § 29.

Večjih stroškov, ki nastanejo s tem, da dadó občine opravljati vojne dajatve in oprave po podjetnikih, ne povrača vojaška uprava.

K § 32.

1. Plačila v gotovini mora prejemnik potrjevati pismeno, ako mogoče, s sopolpisom občinskega predstojnika, ako se ne plačuje na podstavi pristojbinskih izkazov.

2. Dajatve in oprave ali odškodnine, ki se ne plačajo v gotovini, je kvitirati s potrdili. Potrdilo, čigar kopijo je pridržati, je izročiti upravičencu, ako ni navzoč, po občinskem predstojniku.

3. Da se pristojni zneski nakažejo v izplačilo, je potrdila predložiti načeloma tisti blagajnici, ki je navedena v potrdilu.

Ako v potrdilu ni take navedbe ali ako se oznamljena blagajnica ne more doseči, je vposlati potrdilo v armadnih področjih tistemu armadnemu poveljstvu (nastanjevalnemu oddelku), v čigar področju se je izvršila dajatev ali oprava. V armadnih področjih prevzamejo vojaška oblastva, da pošljejo potrdila dalje, in izdadó prejemno potrdilo, obsegajoče najbistvenejše znake potrdila. Nadaljnje olajšave v izplačevanju potrdil pri armadi na bojišču odredé in objavijo pristojna oblastva po dopustnosti razmer.

Priskrbniki, ki bivajo izven armadnih področij, pošljejo potrdila političnemu okrajnemu oblastvu svojega bivališča. To oblastvo naj vpošlje potrdila, priloživši seznamek, po kraju dajatve pristojni intendanci vojaškega poveljstva in pridrži kopijo seznamka.

4. Pristojni zneski se izplačajo osebno došlemu priskrbniku neposrednje na prejemno potrdilo na potrdilu, sicer pa po poštni hranilnici v roke upravičenemu prejemniku, izjemoma po političnem okrajnem oblastvu (občini).

K § 33.

1. V prvem odstavku § 33 zakona postavljeni rok ne izključuje pravice, dotične zahteve zglasiti že pred objavo, da je nehala dolžnost vojnih dajatev in oprav.

Pristojna za zglastev zahteve v zmislu § 33 zakona je tista občina, v kateri je bil nazadnje trajno predmet vojne dajatve, pri pomorskih ladjah občina domovinskega pristana; pri zahtevah iz osebnih dajatev ali oprav (preskrbe itd.) občina, kjer je imela oseba, privzeta k vojnim dajatvam in opravam, svoje stanovanjske ali kjer bivajo njeni zaostali.

Prošnje, ki dohajajo morda ne pristojni občini ali naravnost višji stopnji, se ne smejo zavračati, temveč jih je poslati pristojnemu oblastvu.

2. Občinsko predstojništvo naj zglašene zahteve popreskusi glede pogojev § 33, odstavek 1, zakona in naj vpošlje na zglašene zahteve nanašajoče se vloge (razpravne spise), ko so se izvršile potrebne poizvedbe, čim prej političnemu okrajnemu oblastvu, da se predložijo okrajni komisiji. Ako se pokaže ob popreskušnji zglastil, da se v sprednjih predpisih zaukazan postopek (komisijska ali izvedeniška ugotovitev) sploh še ni vršil, mora politično okrajno oblastvo (pomorsko oblastvo) poprej izvršiti ta postopek.

3. Ako se zaradi vojne zahteva ne more zglasti na pristojni občini, jo je uveljavljati na političnem deželnem oblastvu, v čigar upravnem okolišu je občina.

K § 37.

Ta ukaz dobi moč takoj po svoji razglasitvi.

Hkratu izgubé moč ukazi ministrstva za deželno bran z dne 14. novembra 1914. l. (drž. zak. št. 326), z dne 14. maja 1915. l. (drž. zak. št. 117), z dne 30. junija 1916. l. (drž. zak. št. 202) in z dne 30. junija 1916. l. (drž. zak. št. 203).

Czapp s. r.

Odškodnine

za deželna prevozila, ki so se prepustila vojaški upravi v rabo.

A. Ako zalaga vojaška uprava krmo in podkovanje za živali, ter vzdrževanje voz, konjsko opravo in jezdno pripravo in natura.

Kategorija prevozil	Za prevozila iz					
	Dunaja in zenačenih mest		krajev čez 20.000 prebivalcev		ostalih okolišev	
	K	h	K	h	K	h
	na dan					
za dvouprežen, s konji naprežen voz	12	.	10	50	8	.
za enouprežen, z enim konjem naprežen voz	7	.	6	.	4	50
za dvouprežen, z govedi naprežen voz	7	.	6	60	6	.
za dva opremljena uprežna konja	11	.	10	.	7	50
za opremljenega ali osedlanega konja	6	.	5	.	4	.
za tovarno živinče	4	50	4	.	3	.
za voz	2	.	2	.	2	.

B. Ako vojaška uprava ne zalaga in natura pod A oznamenjenih postranskih potrebščin.

Kategorija prevozil	Za prevozila iz					
	Dunaja in zenačenih mest		krajev čez 20.000 prebivalcev		ostalih okolišev	
	K	h	K	h	K	h
	na dan					
za dvouprežen, s konji naprežen voz	32	50	27	.	20	.
za enouprežen, z enim konjem naprežen voz	17	.	14	50	10	50
za dvouprežen, z govedi naprežen voz	16	50	12	50	11	50
za dva opremljena uprežna konja	31	.	26	.	19	.
za opremljenega ali osedlanega konja	16	.	13	.	9	50
za tovarno živinče	11	.	9	.	7	.
za voz	2	50	2	50	2	50

Za mesta, ki so po A in B zenačena Dunaju, je smatrati: Bregenc, Brno, Černovce, Gradec, Insbruk, Celovec, Krakov, Ljubljano, Levov, Linc, Plzenj, Prago s sosednjimi mesti Karlin, Kraljevi Vinogradi, Smichov in Žižkov, nadalje Liberec, Salcburg, Trst, Opavo in Zader.

V odredbah, navedenih pod A in B, ni všteto plačilo za pripadajoče osebje (k § 7).

Odškodnine

za motorna vozila, prepuščena vojaški upravi v rabo.

Za motorno kolo (bicikelj) brez pridanega voza	4 K na dan
za motorno kolo s pridanim vozom	5 " " "
za osebni avtomobil z dvema sedežema, vštrevši sedež voznika	15 " " "
za osebni avtomobil z več sedeži	20 " " "
za avtobus	30 " " "
za tovorni avtomobil, in sicer:	
s koristnim bremenom do 1500 kg	25 " " "
s koristnim bremenom čez 1500 do 3000 kg	30 " " "
s koristnim bremenom čez 3000 kg	35 " " "
za cestno ali plužno lokomotivo ali drug vozni stroj	40 " " "
za kola, ki se pripnó	5 " " "
za voz, ki se pripne	10 " " "

Maksimalno koristno breme je ob prevzetju vozil dognati eventualno z atesti firme.

Odškodninski postavki

za oskrbne predmete.

Oskrbni predmeti		Odškodnina		
		za	K	h
Sadovi za kruh in krmo	Pšenica	q	×	—
	Rž		×	—
	Napolica		○	—
	Ječmen		×	—
	Oves		×	—
	Koruza		×	—
	Grašica		×	—
Moke	Fina pšenična moka za peko	q	×	—
	Pšenična moka za kuho		×	—
	Pšenična moka za kruh		×	—
	Pšenična enolična moka		×	—
	Ržena enolična moka		×	—
	Ječmenova moka		×	—
	Koruzna moka		×	—
	Krompirjeva skrobna moka		×	—
Suhe prikuhe	Riž	kg	3	—
	Kaša (ječmenček)		×	—
	Pšenični zdrob	q	×	—
	Fižol		×	—
	Leča		×	—
	Grah		×	—
	Luščen grah		Δ	—

*) Za stvari, oznamene z *), veljajo vsakočasno oblastveno določene in objavljene najvišje ali prevzemne cene. Ako bi se pozneje tudi za druge v prilogi navedene stvari določile najvišje ali prevzemne cene, stopijo te cene na mesto dotičnih odškodninskih postavkov te priloge.

○) Tukaj velja za rž ustanovljena najvišja cena.

Δ) Tukaj velja za grah ustanovljena najvišja cena s pribitkom 40 kron za metrski stot.

Oskrbni predmeti			O d š k o d n i n a		
			za	K	h
Suhe prikuhe	Pšeno		q	x	—
	Ajda			x	—
	Tarana			2	40
	Makaroni		kg	2	40
	Druge posušene močnate jedi			2	40
Sveže prikuhe	Krompir		q	x	—
	Druge sveže prikuhe (zelje, ohrovtove vrste, repa, solata, sveža zelenjava za juho		kg	—	31
	Kislo zelje in kislja repa			—	48
Užitne reči in dišave	Kava	nežgana		x	—
		žgana	kg	x	—
	Čaj			14	—
	Čuker	v štokih (hlebih)	q	x	—
		v kockah		x	—
	Sol			—	28
	Poper			11	—
	Paprika			7	—
	Kumin		kg	3	—
	Zelenjava za juho (posušena)			4	—
Pijače, ocet	Čebula			—	60
	Vino		l	1	40
	Pivo (vštevši avtonomne davščine)		hl	46	—
	Navadno žganje (najmanjša vsebina 25°)			1	90
	Žganje iz tropin in sadja (najmanjša vsebina 50°)		l	4	—
	Rum (najmanjša vsebina 50°)			4	—
Meso	Ocet			—	35
	Živa klavna živina, izvzemši plemensko živino in molzno živino	Voli Δ)	q	450	—
		Krave Δ)	žive teže	400	—

*) Za stvari, označene s *), veljajo vsakočasno oblastveno določene in objavljene najvišje ali prevzemne cene. Ako bi se pozneje tudi za druge v prilogi navedene stvari določile najvišje ali prevzemne cene, stopijo te cene na mesto dotičnih odškodninskih postavkov te priloge.

Δ) Kjer veljajo vodilne cene ali kjer se v bodoče ustanove take cene, stopijo na mesto zgoraj navedenih odškodninskih postavkov.

Oskrbni predmeti				Odškodnina		
				za	K	h
Meso, mast, sir	Živa zabodna živina	Ovce		q žive teže	240	—
		Prašiči	do 120 kg		550	—
			nad 120 kg		600	—
		Koze			180	—
	Sveže meso	Govedina Δ)		q	720	—
		Ovčje meso			500	—
		Svinjina			700	—
		Kozje meso			400	—
	Prekajeno (povojeno) meso			760	—	
	Salame			1300	—	
	Druge trpežne klobase		q	800	—	
	Slanina			x	—	
	Svinjska mast			x	—	
	Sirovo maslo			7	70	
	Sir	mehki sir (skuta, brinzovec)		kg	4	—
		trdi sir			6	—
Krma	Seno		q	x	—	
	Drobljeni oves			†	—	
	Drobljeni ječmen			†	—	
	Drobljena koruza			†	—	
	Otrobi			x	—	
	Slama			x	—	
Gorilne in razsvetilne snovi	Trda drva		m ³	20	—	
	Mehka drva			16	50	
	Oglje		q	16	—	
	Rjaví premog			3	50	
	Premog			4	50	
	Koks			5	20	
	Špirit			l	x	—

Δ) Kjer veljajo vodilne cene ali kjer se v bodoče ustanove take cene, stopijo na mesto zgoraj navedenih odškodninskih postavkov.

x) Za stvari, označene z x), veljajo vsakočasno oblastveno določene in objavljene najvišje ali prevzemne cene. Ako bi se pozneje tudi za druge v prilogi navedene stvari določile najvišje ali prevzemne cene, stopijo te cene na mesto dotičnih odškodninskih postavkov te priloge.

†) Tukaj velja za oves, ječmen ali koruzo določena najvišja cena s pribitkom 2 kron za metrski stot.